

Naročnina
 Dnevna izdaja
 za državo SHS
 mesečno 20 Din
 polletno 120 Din
 celoletno 240 Din
 za inozemstvo
 mesečno 35 Din
 nedeljska izdaja
 celoleto no v Jugo-
 slaviji 120 Din, za
 inozemstvo 140 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
 1 st. 10p, peti-
 mali oglaš po 1 50
 in 2 D, večji oglaš
 nad 45 mm višine
 po Din 2-50, veliki
 po 3 in 4 Din, v
 uredniškem delu
 vrstica po 10 Din
 P. Pri večjem g
 naročilu popust
 Izide ob 4 zjutraj
 razen ponedeljka in
 dneva po prežniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
 Rokopisi se ne vračajo, nevrnjeni
 pisane se ne vrnejo, nevrnjeni
 telefon št. 2050, upravljalna št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Lekovni
 račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
 za inštalac. Sarajevski št. 7563, Zagreb
 št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Zakaj je bila ustavljena „Goriška Straža“

V soboto zvečer ob pol devetih je večerjal
 v hotelu »Pri zlatem jellenu« v Gorici odgovorni
 urednik »Goriške Straže« g. Polde Kemperle.
 Kar se mu približa detektiv, in mu izroči prefek-
 turni odlok, s katerim je bila ustavljena »Go-
 riška Straža«. Dekret se glasi:

»Vpoštevaje opomine, ki so bili dani odgovor-
 nemu uredniku tukajšnjega lista »Goriška Straža«
 g. Leopoldu Kemperlu, dne 1. septembra 1927 št.
 3112, 6. septembra 1928 št. 3836 in 15. nov. 1928
 št. 4970 radi stalnega priobčevanja člankov, ki so
 imeli namen, da se zbujajo v čitateljih državnemu
 redu nasprotna čustva, ali pa so vsebovali vesti in
 elemente tendenciozne intonacije, ki bi lahko po-
 vzročili neupravičeno razburjenje in živo vrenje me-
 dobrevlastvom; vpoštevaje poznejši ukrep od 16. no-
 vembra 1928 št. 5002, s katerim je bila odredjena za-
 pletba številke 88 imenovanega lista radi objave
 očividno tendencioznih člankov ali takih, ki skušajo
 diskreditirati javne ustanove, ali vplivajo pogubno
 na mladino, ali povzročajo neupravičeno nevoljo in
 razburjajo duhove, radi česar obstoji nevarnost mo-
 tenja javnega reda;

vpoštevaje, da so se izkazala kot neuspešna vsa
 svarsila ravnanjstva lista, naj odneha od zadržanja,
 ki odkrito nasprotuje obstoječim določbam glede pe-
 riodičnega tiska;

po zaslišanju komisije v smislu čl. 2 kr. ukaza
 15. julija 1923 št. 3288, izpremenjenega v zakon
 31. decembra 1925 št. 2309;

vpoštevaje čl. 3 omenjenega ukaza odreja:

Prekliče se priznanje odgovornega urednika

lista »Goriška Straža« g. Leopolda Kemperla.

S temi, že obrabljenimi frazami o »tenden-
 cioniznih intonacijah, o neupravičenem razburja-
 nju, o ljudskem vrenju, o pogubnem vplivu na
 mladino (!), o nevarnosti za javni red, je goriški
 prefekt po nalogu rimske vlade zapisal smrt
 lista, ki je skozi 11 let delil veselje, ki pa ga pač
 ni bilo dosti, in trpljenje goriškega ljudstva, ga
 bodril v nesreči z besedo, prepojeno s tolažilnimi
 nauki krščanske vere, ga vzgajal v krščanskem
 duhu, ga učil gospodarstva in mu razlagal od
 tedna do tedna nove postavbe. Tako je končal
 list, ki se je postavil v vrsto krščanskega social-
 nega tiska, da zanesa Kristusa v družino in v
 javno življenje; slovensko ljudstvo v Italiji naj
 ne ostane odrezana veja brez življenjskih sokov
 krščanskega gibanja, ki že preraja druge narode.
 Le moralno zdrav rod bo kljuboval najhujšim
 viharjem. To je bil program »Goriške Straže«,
 s katerim je list zrastel, se razvijal in padel. Za-
 vijanja o nevarnosti za javni red so le zavijanja,
 ki so namenjena predvsem nepoučeni italijanski
 javnosti. Goriški prefekt in drugi njegovi tova-
 riši na Primorskem dobro vedo, da je bil prav
 slovenski tisk resnično jamstvo za ohranitev jav-
 nega reda, prav slovenski tisk je stalno pomir-
 jevalno vplival na toliko preizkušeno ljudstvo.
 Vojna vihra je šla skozi deželo, goriški rod je
 nastopil trnjevo pot begunstva, povrnil se je na
 opustošena polja in jih razoral, ne da bi se
 strašil smrtonosnih granat, ki še danes žanjejo
 med najboljšimi močmi, postavil je porušene do-
 move; sledilo je bridko razočaranje z vojno od-
 škodnino in nastopila je doba političnih prega-
 njanj, zaplapolal je ogenj iznad kmečkih hiš in
 kulturnih domov; slovenski jezik je bil izgnan
 od povsod, slovenski učitelj, uradnik, železničar
 pregnan ali premeščen; prišla so leta strašne
 gospodarske bede obenem z dobo uničevanja
 slovenskega združništva; slabe letine in ogrom-
 ni davki ženejo nesrečno ljudstvo v svet. V tej
 strašnih časih je Goriška Straža stala na strani
 bednega ljudstva, ga tolažila in mirila. Potom
 nje je slovensko ljudstvo dalo duška svojemu
 trpljenju in svojim željam. In če je Straža v teh
 dneh trpljenja kazala ljudstvu pot k Bogu, ime-
 nuje danes neki fašistovski list njihove urednike
 »svetopisemske brskake«.

»Goriške Straže« ni več in dežela je padla
 v temo. Vprašanje je, ali je to v interesu tistih,
 ki so postavljeni, da čuvajo javni red. Zdaj so
 šele odprta na stečaj vrata razburljivim vestem.
 »Goriška Straža« ni bila ustavljena zato, da se
 ohrani javni red, pač pa radi tega, ker je bil slo-
 venski. Italija, oziroma fašizem ne priznava na-
 rodni manjšin, za fašizem živijo v Italiji le Ita-
 lijani. Še nedavno je na manjšinskem zborovanju
 v Prazi italijanski delegat predlagal, naj se sploh
 določi pojem narodne manjšine. Obenem z vestjo
 o zatrtju »Goriške Straže« je neki italijanski
 list priobčil članek, v katerem dokazuje, da Slo-
 venci in Italiji sploh niso narodna manjšina; ni-
 majo lastne kulture, njihova »abeceda« je stara
 komaj sto let, nimajo narodne zavesti, vedno so
 bili podložni tujim narodom in še nedavno so
 bili benečanski sužnji! To je naziranje italijan-
 skega časnika, italijanskega sodnika, držav-
 nega pravdnika, to je naziranje primorskega pre-
 fecta in rimske vlade. Slovenci v Italiji se ne
 smejo priznati kot narodna manjšina. Radi tega
 mora izginiti s Primorskega vsaka sled za slo-
 vensko kulturo. Italija ni vezana s kako med-

Pred konfinacijo dr. Besednjaka

Gorica, 21. novembra. (Tel. »Slovenec«) Pred dobrim tednom se je poslanec Besed-
 njak pripeljal na goriško postajo z Dunaja, kjer je preстал težko operacijo na vratu. Na
 postaji mu je neki znanec z dežele pomagal spraviti kovčke z vlaka; nato je poslanca
 pozdravil in se odpeljal z vlakom proti domu. Komaj je vlak odpeljal s postaje, je
 stopil k njemu miličnik, dodeljen politični policiji, in ga pozval v prvi razred. Tu ga
 je vsega preiskal in mu pobral nekaj nemških listov. Miličnik ni mogel razumeti, da
 je imel potnik pri sebi tudi slovensko vabilo nekega slovenskega odvetnika v Gorici, ko
 vendar v Italiji živijo sami Italijani. Pozneje je miličnik vrnil potniku časopise. Kakor
 temu potniku, tako se godi vsem, ki poslance Besednjaka nagovorijo ali pozdravijo. Po-
 licija jih kar ustavi in si zapiše na cesti njihova imena! Poslanec Besednjaku sledita
 na razdalji nekaj korakov stalno dva detektiva. Ponoči stražita tudi njegovo stanovanje.
 Okoli polnoči se detektivji menjajo in nastopijo novi. Detektiva imata na razpolago avto-
 mobil, da lahko sledita poslancu tudi na deželo. Tako je hotel poslanec Besednjak obi-
 skati nekega svojega prijatelja v Mirnu. Detektiva sta ga takoj detektiva. Medtem ko se
 je poslanec mudil na prijateljevem domu, so se postavili pred hišo še karabinerji in
 fašistovski tajnik. Tedaj je pridrvel iz Gorice z avtomobilom inspektor politične policije
 maršalo Polombo. Vsa vas je bila pokonci in čakala, kaj se bo zgodilo. Občinstvo se je
 zgražalo nad arogantnim obnašanjem vobčeznanega maršala. Po »inspekciji« svojih
 tovarišev se je odlični gospod odpeljal zopet v Gorico. V nedeljo je policija ustavila na
 Travniku tri meščane, ker so pozdravili poslance, in si zapisala njihova imena. Vse
 meščanstvo se neglede na narodnost zgražadi takega postopanja policije. Poslanec
 Besednjak je dobro znan tudi med Italijani, saj je večkrat tudi zanje interveniral prav-
 tako kakor za svoje volivce. Vse se izprašuje, kaj je vendar storil poslanec, da ga poli-
 cija ne pusti izpred oči niti za hip. Ali ni poslanec Besednjak že pravi jetnik?

Pravec vladne politike zmaguje

Belgrad, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Danes je
 vladalo v Belgradu vsled praznika in številnih
 godovanj ter odsotnosti nekaterih ministrov
 skoraj popolno politično zatišje in ni bilo no-
 vih dogodkov.

Pač pa se situacija še nadalje razvija v
 vladnem pravcu. To se opaža celo v onih
 krogih, ki so dosedaj najbolj intrigirali proti
 vladni četvorni koaliciji. Tudi ti krogi pri-
 znajajo, da je prišla vlada do golove stabil-
 nosti in da ni pričakovati presenečenj.

Še bolj jasno se vidi stabilizacija položaja
 iz pisave belgradskih listov. Ti vedno jasneje
 pišejo, da bo ostala vlada četvorne koalicije
 tako dolgo, dokler ne izvede svojega znanega
 programa. Tako je sigurno, da bo še vlada
 četvorne koalicije izvedla zakon o agraru, o
 korupciji, o razdolžitvi kmetov ter tudi spre-
 jela še proračun. Po vsej verjetnosti pa bodo
 pod vlado četvorne koalicije sprejeti še šolski
 in razni cerkveni zakoni.

Če bi pa nastopila sprememba v politiki
 KDK, potem bi nastal tudi nov položaj.

O novih volitvah pa ne more biti tako
 dolgo govora, dokler ne bo KDK s svojo
 novo taktiko zajamčila svobodnih volitev.

Nova uredba o zavarovanju in prisilnem plačevanju davkov

Belgrad, 21. nov. Finančni minister je na te-
 melju čl. 159 fin. zakona podpisal uredbo o za-
 varovanju in prisilnem plačanju davkov. Uredba
 je izdelana po sodobnih liberalnih načelih v
 duhu novega davčnega zakonodajstva. Glavne
 odredbe so te-le: Ako je plačilo davka, ki je ute-
 meljen po zakonu, ali ki je zadolžen ali nezadol-
 žen, ali ga dolžnik še ni obvezan plačati, prišlo
 v nevarnost, more davčna oblast obvezano ose-
 bo pisмено pozvati, da da zavarovanje za da-
 vek, dokler ga ne plača. Davčni obvezanec se
 more prisilnemu zavarovanju izogniti, ako davek
 plača ali ga zavaruje z vrednostnimi papirji.
 Proti prisilnemu zavarovanju se more pritožiti
 višji davčni oblasti. Pritožba za zavarovanje
 nima odločilne moči. Ako osemredni opominje-
 valni rok mine brez uspeha, ne da bi bila vlo-
 žena pritožba, more izvršilna oblast izvršiti
 rubež. Zarubiti se ne morejo: hiša s
 kmetijo do 20 arov, par govedi, voz in plug, dr-

Tudi je potrebno, da KDK pove svoje
 zahteve, ker ni preje mogoče razpisati
 volitev.

Nasprotno tendencioznim vestem opozi-
 cionalnega tiska je treba konstatirati, da so
 tudi vsi dogodki poslednjih dni utrdili vlad-
 no stališče.

1. Vsled intervencije dr. Spaha in min.
 Andrića so se nasprotja med bosanskimi ra-
 dikali in JMO znatno ublažila.

2. Položaj vlade se po kraljevem prihodn
 nikakor ni poslabšal.

3. Pomirljivost v krogih KDK narašča in
 danes je bil v narodni skupščini poslanec
 dr. Svetislav Popović ter se informiral o polo-
 žaju. Približevanje napoved, da ne bo noben
 poslanec KDK prestopil praga skupščine, se
 torej ni uresničila. Dr. Popović je pri tej pri-
 liki tudi izjavil, da ni imelo njegovo poto-
 vanje na Švedsko nobeno politično ozadje.

4. Vedno bolj zmaguje stališče, da so
 spori v radikalni stranki samo njena notranja
 zadeva.

5. Opaža se tudi, da primanjkuje KDK
 denarja in da bodo njeni fondii kmalu prazni.

žavnim uradnikom, vpokojujencem in njihovim
 rodbinam: polovica plače oziroma 30 odstotkov
 pokojnine. Od rubežni so izvzeti: poslanske
 dnevnice, prejemki nižjega častništva, dijaške sti-
 pendije, podpore in plačila instrukcij, prihodka
 od nesamostojnega dela do 400 Din mesečno,
 vloge pri Poštni hranilnici do 2000 Din, suknje,
 perilo, posteljnina, hišne in kuhinjske stvari,
 hrana in kurjava za 14 dni, učne knjige in druga
 učila, ki so potrebna v službi. Prisilno plačilo
 se mora na pritožbo ali po uvidevnosti oblasti
 odložiti.

Be'gra'ske vesti

Belgrad, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Danes je
 minister za socialno politiko g. Stjepan Barić
 dalje časa konferiral s predsednikom vlade
 g. dr. Korošcem.

Danes je prispeval v Belgrad član glavnega
 odbora g. Nikola Uzunović, ki je konferiral
 s svojimi pristaši.

V Belgrad se pričakuje tudi prihod šefa
 radikalne stranke g. Ace Stanojevića.

lahko »legalno« sledi zatrtje lista. S tem je bilo
 formalnosti zadoščeno in prefekt je lahko izvršil
 naloženi ukaz. Prav motivacija zaplomb — »Go-
 riška Straža« ni bila še nikdar zaplenjena radi
 takih člankov — je pokazala, da je prefekt prejel
 iz Rima izrecen ukaz, da list zatre. In ukaz je bil
 dan takoj po demonstracijah v Ljubljani.

»S tem se ni izčrpal fašistovski program
 na Primorskem,« ugotavlja uradni fašistovski
 list. Fašistovski program bo izčrpan takrat, ko
 se ne bo tiskala na Primorskem niti ena sloven-
 ska beseda, niti na podobnih ne. Tako bo ostalo
 od kulturno in politično zrelega slovenskega
 ljudstva le nekaka amorfn masa, ki jo bodo
 lahko izkoriščali občinski tajniki in podežatni,
 oderuhi, davkarji, učitelji, fašistovski tajniki in
 italijanski advokati. Asimilacija bo tedaj dovr-
 šena

Govorice o vladni krizi

Ze stara navada našega opozicionalnega
 tiska je, da ob vsaki priliki in nepriliki raz-
 vesljuje svoje potrpežljive bravce s senzacio-
 nelnimi vestmi o skorajšnjem ali neizbežnem
 padcu vlade. Zadostuje tudi najbolj brezpo-
 membna stvar in že so polne kolone opozicio-
 nalnega časopisja o bližnji vladni krizi in
 spremembi režima. Naj so se vsa ta prorokova-
 nja tudi stokrat zaporedoma izkazala kot ne-
 resnična, vendar jih opozicionalni tisk še na-
 prej ponavlja in se ne ustraši niti stote bla-
 maže. Zadnji vzrok vseh teh krivih proroko-
 vanj pa je v želji opozicije, da bi vendar en-
 krat že prišlo do spremembe. Ker si ne mo-
 rejo te vsled lastne nesposobnosti priboriti,
 pa zato tem pridneje o njej sanjajo. In plod
 teh sanj so vse vesti o vladni krizi.

Kakor pa je nastanek teh vesti nedolžen,
 tako pa je njihov efekt v tujini vse prej ko
 dober. Te večne vesti o bližajoči krizi morajo
 v nepoučeni tujini vzbuditi vtis, kakor da so
 pri nas sploh vse vlade le od danes na jutri.
 Vsled teh večnih prorokovanj si mora tujec
 misliti, kakor da so pri nas vse vlade samo
 slučajne tvorbe in da mi sploh nimamo no-
 bene državne politike. Prav tak vtis ustvarja
 opozicionalni tisk s svojimi praznimi napoved-
 mi, kakor da pri nas sploh ne bi bilo nobene
 politične stabilnosti, temveč se menjajo vlade
 in politične linije kakor se pač komu zljubi.
 Da mora potem trpeti tudi državni interes, je
 več ko jasno in v tem je tudi vzrok, da govo-
 rimo o teh govoricah, pa čeprav poznamo njih
 praznoto.

Nič ni na svetu večno, najmanj pa so
 večne vlade in zato je gotovo, da pride tudi
 čas, ko bo odstopila vlada četvorne koalicije.
 Toda tudi za demisijsko vlado in za spremembo
 njenega političnega pravca morajo biti dani
 tehtni argumenti. Mora se izpremeniti poli-
 tična situacija, mora biti podan dokaz, da bi
 druga vladna kombinacija vršila vladne posle
 bolje in uspešneje. Za odstop sedanje vlade
 pa še ni bil podan noben argument. Če nam-
 reč opozicija želi drugo vlado, to še dolgo ni
 noben argument, kajti katera opozicija na sve-
 tu si ne želi druge vlade?

Če torej hoče opozicija v resnici, da pri-
 de do spremembe režima, potem mora ona
 najprej sama poskrbeti za spremembo poli-
 tične situacije. In dejansko ima v KDK zbra-
 na opozicija moč in priliko, da politično situ-
 acijo spremeni. Treba ni nič drugega, kakor
 da korigira malo svoje nesprejemljive zahteve
 in da upošteva, kar upošteva že davno vsi
 dobri politiki sveta, da je politika stvar mož-
 nosti, ne pa nemožnosti.

Naj KDK s svojimi pozitivnimi zahtevami
 dokaže, da hoče sporazum in da je na držav-
 nem stališču, pa bo takoj tu druga politična
 situacija in otvoritev vladne krize bo resnica.
 Dokler pa voditelji KDK izjavljajo, da sploh
 z nikomur nočejo razgovarjati, dokler hočejo
 v parlamentarni državi na neparlamentaren
 način izvesti pogajanja, tako dolgo tudi osta-
 ne politični položaj neizpremenjen in tako
 dolgo ni vzroka za vladno krizo.

Še manj pa je mogoče govoriti o spreme-
 njeni situaciji, kadar mislijo voditelji KDK,
 da je vsa njih naloga le v tem, da tekmu-
 jejo med seboj v licitaciji najbolj radikalnih
 zahtev. Taka licitacija vendar ne more biti no-
 beno priporočilo za opozicijo, temveč narobe
 samo dokaz, da se opozicija ne zaveda svoje
 odgovornosti pred državo.

Priznavamo radi, da ni opozicija brez vseh
 argumentov in vladna koalicijska je opoziciji tu-
 di že dovolj jasno povedala, da je pripravlje-
 na upoštevati in sprejeti marsikatero zahtevo
 opozicije. Mesto pa, da bi KDK to pripravlje-
 nost upoštevala, mesto da bi ponujeno roko
 sprejela, pa se ponaša s tem, da hoče z glavo
 skozi zid. Ali z glavo se ne pride skozi zid
 in samo krivda KDK je če, mora obstojati vlad-
 četvorne koalicijske tudi iz tega vzroka, da do-
 kaže KDK, da ne bo s trmoglavostjo prav nič
 dosegla. V petih mesecih bi se pač že mogla
 KDK o tem prepričati, ker je imela za to do-
 volj prilike. Ali očitno gospodje od KDK
 vseh teh dokazov nočejo videti, ker jim ti
 niso po volji, ker nimajo dovolj poguma, da bi
 z napačne poti krenili na pravo.

In ker nimajo tega poguma, se tolažijo
 z vestmi o vladni krizi, zato dajejo sebi in
 pristašem korajžo z govoricami o skorajšnji
 vladni krizi. Toda vse te iz želji porojene na-
 povedi so brez cene, ker želje ne odločujejo
 v politiki. Čas bi že bil, da bi voditelji KDK
 to spoznali in stopili na realna politična tla
 in — vrzli vlado.

Narodna banka o zahtevah gospodarskih krogov

Guverner Narodne banke g. Ignac Bajloni je o svojem bivanju v Zagrebu in Ljubljani kjer je stopil v stik z zastopniki gospodarskih krogov in se informiral o njihovih željah in zahtevah, podal na poslednjih sejah upravnega odbora obširno poročilo, ki ga sedaj časopisje v celoti objavlja. Zahteve teh gospodarskih krogov so trojne vrste. Prve se nanašajo na devizne predpise in na delo z valutami; druge na poslovanje Narodne banke; tretje pa so splošne prirode. Iz njegovega poročila posnemamo zahteve slovenskih gospodarskih korporacij.

V prvi vrsti se nahaja samo sledeča zahteva ljubljanskih gospodarskih korporacij: da naj v bodoče slovenski uvozniki dobivajo tuje valute naravnost od Narodne banke in njenih filijalk.

Upravni odbor Narodne banke smatra, da bi to bil monopol, prepuščen Narodni banki za izključno prodajo deviz, ki ni niti času primeren niti upravičen.

Pod drugo vrsto se nahajajo sledeče zahteve ljubljanskih gospodarskih krogov in mišljenje upravnega odbora Narodne banke:

1. Da naj Narodna banka dela na tem, da se reši vprašanje industrijskega kredita.

Guverner izjavlja, da je komisija pravosodnega ministrstva te dni dokončala pravilnik o industrijskih obveznicah, ki bo predmet podrobne razprave na prvem sestanku centralne industrijskih korporacij, kar upravni odbor sprejema povoljno na znanje.

2. Da se slovenskim hranilnicam zajmajo reeskomptni krediti za slučaj naglega dvigovanja vlog.

Upravni odbor nima možnosti, da bi jamčil za kredite v slučaju odpovedi vlog. V vsakem konkretnem slučaju pa bo Narodna banka pripravljena, da se takoj ugotovi opravičenim potrebam in storila bo toliko, kolikor je to mogoče.

3. Da se državni papirji sprejemajo v omejeni količini.

Naše zakonodavstvo omejuje to in tudi pri vseh emisijskih ustanovah obstoja taka omejitev in radi tega te zahteve ne moremo sprejeti.

4. Da se Narodna banka zainteresira za poljedelski kredit.

Upravni odbor smatra, da je člen 11, toč. 8, sprememb zakona o Narodni banki, ki ga je sprejel izreden zbor bančnih akcionarjev dne 8. julija 1928, dovolj zajamčil izvrševanje te zahteve.

5. Da se industrijalcem povečajo krediti. Kadar bo Narodna banka razpolagala z dovoljnimi sredstvi, se bo tej želji ugodilo v mejah možnosti.

6. Da se Narodna banka še nadalje interesira za kredit obrtnikom.

Upravni odbor je mišljenja, da kreditiranje malih obrtnikov spada v delokrog Obrtne banke. Prošnje obrtnikov, predvsem podjetnikov, ki razpolagajo s premoženjem, ki prosijo za velike kredite, bo banka reševala, kadar bo mogla dati večje kredite.

7. Da se sedanja obrestna mera Narodne banke po možnosti zmanjša.

Upravni odbor je mnenja, da za sedaj noben razlog ne govori v korist te zahteve.

8. Da se pogoji za podelitev kreditov ublažijo.

Z zakonom in pravilnikom so predpisani pogoji, ki jih mora izpolniti prosilec, da bi dobil od Narodne banke kredit.

9. Da se dosedaj predpisan rok od treh mesecev za menice podaljša na šest mesecev.

Zahteva je nesprejemljiva, ker je v nasprotju z zakonskimi predpisi in s prakso emisijskih ustanov.

10. Da se krediti za izvoznike dajejo direktno, ne pa preko bank.

Narodna banka kreditira izvoznike tudi direktno, če ima dovolj jamstva.

11. Da se pri podelitvi kreditov posveti posebna pozornost ljubljanski trgovini en gros in da se slovenskim trgovcem povečajo krediti.

Pri razdeljevanju kreditov upošteva Narodna banka vse trgovce in industrijce enako.

Zahteve splošne prirode so sledeče:

1. Da Narodna banka pospeši delo na saniranju državnih financ; da se občuti njena ingerenca pri odpravi pasivnosti naše trgovske bilance.

2. Zagrebški gospodarski krogi so protivni državnim posojilom pri naših denarnih ustanovah, kakor so Narodna banka in Poštna hranilnica.

3. Da Narodna banka dela na to, da se državna podjetja komercializirajo.

4. Gospodarski krogi soglašajo, da je današnji promet zelo slab in da nanaša velike škode gospodarstvu.

5. Istotako se vsi pritožujejo na počasno izvrševanje sodnih razsodb.

6. Slovenski industrijci se pritožujejo na premajhno carinsko zaščito. Čestokrat je polfabrika bolj podvržen carini, nego končni proizvod.

7. Vsi se pritožujejo, da država ne izpolnjuje svojih obveznosti.

8. Da se čim prej ustanovi gospodarski parlament v smislu čl. 44. ustave.

9. Da se s posebnimi pogodbami uredijo trgovske razmere z državami na Sredozemskem morju in na vzhodu.

10. Da se ukine davek na poslovni promet.

Madžarska iredenta

Praga, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Na proračunski razpravi v senatu je senator madžarske narodne stranke Richter ostro napadal češkoslovaško politiko napram Madžarski. Govoril je o jubilejni spomenici predsednika Masaryka. Kar se tiče madžarskih stremeljenj po reviziji, je priznal tudi predsednik Masaryk, da so mirovne pogodbe potrebne gotovih pojasnil. Revizija ali razjasnitev. Ne gre za besede, temveč za dejanja. Če imenuje Masaryk Rothermereovo akcijo, da je nesvaren diletantizem, se sklicuje na enografski zemljevid v znani knjigi Scotusa Viatorja »Plemenski problemi Madžarske« in pri tem ironično pripomni, da se ta diletantizem strinja najmanj z Rothermereovim diletantizmom.

Praga, 21. nov. Senat je danes nadaljeval proračunsko debato. Republikanski senator Volay je grajal navedbe nekega govornika koalicije iz Slovaške ljudske stranke, češ da bi se njegov govor v neinformiranih krogih mogel smatrati za opozicionalen govor. Grajal je tudi, da opozicija očita državi absolutizem in pomanjkanje demokracije. Govorniki narodnih manjšin so v proračunski razpravi ponovno zahtevali pomoči tudi iz inozemstva. Če bi v državi res vladal absolutizem, potem bi tudi opozicija ne mogla tako svobodno govoriti, kakor se to vrši v resnici. Sedanja večina še daleko ni izpolnila vseh svojih nalog, želi pa poštenega razmerja z opozicijo.

Pet milijard za a'kohol

Praga, 21. nov. Senat je danes po poročilu Pastirika in Trčke in po kratki debati odobril novelo k zakonu o prepovedi točenja alkoholnih pijač pri volitvah. V debati je bivši pravosodni minister, narodni socialist dr. Vesely izrazil obžalovanje, da se s spremembo dosedanjih zakonov zopet odpirajo vrata alkoholu. Priznal je, da je gostilniški obrt velikega pomena. Ne priznava pa utemeljenosti motiva, ki je dal povod za novelo zakona, da so namreč gostilničarji zahtevali, da naj se prepoved točenja pri volitvah omeji. Ni dvoma, da si gostilničarji tako izgubo vedno znajo pokriti na drug način. Sicer pa si ljudje sami že pred volitvami nabavijo toliko zaloge, da denarna zguba gostilničarjev ni velika. Temu nasproti pa je treba poudariti, da so statistiki izračunali, da se v Češkoslovaški v enem letu izda za alkoholne pijače več kot 5 milijard Kč, kar znaša pri 14.000.000 prebivalcev na dan 15.000.000 Kč. Vsak gospodarstvo misleč človek se mora čuditi, da gre toliko denarja za čisto nepotrebno reč. Če se izda 15.000.000 Kč za alkohol, manjka ta denar za druge življenske potrebščine in so na ta način prikrajšani drugi obrti. Zakon o prepovedi točenja alkohola pri volitvah ima pred očmi velik vzgojni cilj in je zelo obžalovati, da se ta cilj opušta pri tej zakonski noveli. Ta zakonski načrt pomeni težko napako za Slovaško in Podkarpatsko Rusijo, ki sta okuženi z alkoholom. Narodna skupščina bi se morala sramovati, da dopušča tako zlorabo alkohola.

Madžarsko-italijanska pogodba

Budimpešta, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji poslanske zbornice je bila odobrena madžarsko-italijanska trgovinska pogodba. V debati je poslanec in bivši minister Graf naglašal, da je treba za madžarske poljedelske proizvode iskati novih trgov. Navedel je, da je tudi Nemčija dovolila Sovjetski Rusiji trgovinske ugodnosti. Madžarsko-italijanska pogodba nikakor ni naperjena proti Franciji in italijansko-madžarsko prijateljstvo je mogoče združiti z enako pogodbo s Francijo. Madžarska vsekakor potrebuje simpatij Francije. Poslanec Bogja je pri tem naglašal, da je Francija s trianonsko pogodbo razkosala Madžarsko. Francozom prijazna politika je Madžarski že škodovala pod vladno Karolyija. Bogja je poslanec vladne večine in proti njegovim izjavam je protestiralo celo več članov vladne stranke.

Aretiran morilec

Bruselj, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Orožništvo je danes v Flemalle pri Lüttichu prijelo morilca italijanskega duhovnika Caravadosija. Orožnik je opazil nekega sumljivega tujca, ki je imel pri sebi revolver. Zahteval je od njega listine in ugotovil, da je to morilec duhovnika, ki je umorjen pri Nancyju. Orožnik ga je razorožil in aretiral brez upora.

11. Da se čim prej izglasuje zakon o državnih taksah in o trošarinah.

12. Da se izvede izenačenje zakonodajstva.

13. Slovenski gospodarski krogi niso zadovoljni z dosedanjim kreditno politiko Poštne hranilnice. Oni bi želeli, da bi bili v njej zastopani.

K tem zahtevam se izjavlja, da se Narodna banka o vseh teh predmetih živahno interesira, ona jih proučuje in bo s svojim mišljenjem predložila merodajnim faktorjem na reševanje. Kakor je znano, se je na sestanku, ki se je vršil 7. t. m. pri predsedniku vlade g. dr. A. Korošcu in kateremu so prisostvovali vsi zainteresirani ministri in predstavniki gospodarskih krogov, o teh vprašanjih

ker mora biti v demokraciji merodajen čut solidarnosti. Dalje je govoril o političnih razmerah na Slovaškem, kjer se more politična vzgoja dvigniti samo s šolsko vzgojo, to je z povzdigo šolstva. Ugotovil je, da je šolstvo na Slovaškem zelo napredovalo, ravnotako tudi v obmejnih krajih, kjer morajo še nadalje ostati taki učitelji, ki se zavzemajo za državne interese. Komunisti Sohor je kritiziral materialno stanje državnih uslužbencev, posebno pri železnici. Nemški krščanski socialci Fritscher je odklanjal državni šolski monopol in zahteval popolno svobodo v narodnem in verskem pogledu. Sodelovanje vere je v šoli brezpogojno zahtevati. Razkristjanjenja šol mora biti konec. Rekel je: »Nočemo omejitve svobode drugih, isto svobodo zahtevamo tudi zase. Za rešitev šolskega vprašanja je samo ena pot: miren sporazum.« Končno je govoril še socialni demokrat Pocisk o oboroževanju Madžarske in nemški narodni socialist Teschner, ki priznava, da je v razmerju med češkim in nemškim narodom prišlo do manjše napetosti. Zahteval je samoupravo nemških pokrajin. Za državo pa je smatral kot najpotrebnejše popolno nevtralnost. Narodni demokrat Müller je odgovarjal, da ne more sprejeti recepta, da bi se Češkoslovaška izjavila za nevtralnno državo, ker se je bati, da bi bila češkoslovaška nevtralnost respektirana tako malo, kakor je bila belgijska.

Miklas - novi avstr. predsednik?

Dunaj, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Zvezni predsednik dr. Hainisch je sklical avstrijsko zbornico za volitev novega zveznega predsednika na dan 5. decembra. Krščansko socialna stranka bo sedaj najbrže kandidirala svojega predsednika narodnega sveta Viljema Miklasa. Miklas je oče 12 otrok, med njim 2 nun. Bil je gimnazijski ravnatelj v Hornu na Nižjem Avstrijskem, prej pa učitelj v Trstu in v Prosnicu. V prvih letih republike je bil državni podtajnik za prosveto. Od 1. 1920 je član, od 1. 1923 pa predsednik narodnega sveta. Osebnost je zelo skromen politik in odkrito verske narave. Pri ostalih strankah večine, pri velenemcih in Landbundu, je še opaziti nekoliko odpora proti volitvi Miklasa, ker so te stranke proti izvolitvi aktivnega politika.

100 milijard za porušene kraje

Pariz, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Kakor je izjavil minister za javna dela Forgeot ob priliki o razpravi proračuna za porušene francoske kraje, bo obnova porušenega ozemlja v Franciji dokončana 1. 1929. Odškodnine privatnim osebam so znašale dosedaj 75 milijard, državne nabave pa 25 milijard.

Političen atentat v Sofiji

Belgrad, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Iz Sofije je došla vest, da je bil danes zvečer ob 19.15 izvršen revolverski atentat na šefa policije v kabinetu Malinova Naumu Peleju. Dva neznanca sta vdrla v neko trgovino, v kateri se je nahajal Naum Pele. Sluga trgovine je opazil namen, neznanca pa sta ga zabodla, potem pa oddala dva strela na Peleja. Pele, ki je bil težko ranjen, je kmalu potem v bolnici umrl. Morilca sta ušla.

Drobne vesti iz sveta

Bolgarsko posojilo. Kakor se poroča v Belgrad iz Londona, je bil danes dopoldne ob 9.30 razgrnjen v podpis angleški del bolgarskega posojila. Ze ob 12 je bila angleška tranša podpisana, tako da bo jutri nakazana bolgarski vladi.

Sudermann umrl. Nemški pisatelj Herman Sudermann je danes ob 18.15 umrl v privatni kliniki profesorja dr. Altana. Pred šestimi dnevi ga je zadela kap.

Stavka v Pečuhu. V pečujskih premogovnikih je del rudarjev zahteval povišanje mezd. Ker je ravnateljstvo rudnika zahtevalo 10-dnevni rok za odgovor, so delavci stopili v stavko. Za jutri napovedujejo splošno stavko.

Število mrtvih pri eksploziji smodnišnice v Vincennesu znaša dosedaj 4. Eksplozija je nastala radi tega, ker je nekemu delavcu padla granata na tla.

Atentat na grškega predsednika Konduriotisa Gussios, ki je bil večeraj obsojen na 14 let ječe, je potem, ko so ga odpeljali v ječo, poskusil samoumor. Pred sodiščem se je pritoževal radi tega, ker ni bil obsojen na smrt. Gussios je popolnoma gluhi in nevrastenčen.

obširno razpravljalo. Narodna banka bo tudi nadalje gledala, kako se ta vprašanja razvijajo, kako se rešujejo od strani merodajnih faktorjev in bo vložila ves svoj vpliv, da se ona čim prej in čim najbolj povoljno rešijo v korist domačega gospodarstva in napredka vse države.

G. Radojlovič je z nekoliko izbranih besedi podprl važnost sestanka pri predsedniku vlade. On pravi, da je ta sestanek zelo uspeh in da je zelo važno ono, kar je končno na njem bilo sporazumno sklenjeno, to je, da se čim prej pristopi k ustanovitvi gospodarskega sveta. Dokler pa on ne bo ustanovljen, se bodo taki sestanki pogostokrat vršili, da bi se na njih sporazumno razpravljalo in našlo vzroke, ki motijo pravičen razvoj gospodarstva.

K sporu med rezervnimi častniki

Te dni je v Ljubljani ustanovljeno neko novo društvo rezervnih častnikov. Člani tega »samostojnega« društva, katerega pravila še niso potrjena, so večinoma ljubljanski rezervni častniki. Ustanovljeno pa je bilo na pobudo iz »Združenja rezervnih častnikov in bojevnikov« izključenih članov.

Mi se s tem novim »samostojnim« društvom sploh ne bi bavili, če se tem povodom ne bi pojavile vesti, ki v popolnoma napačni luči prikazujejo to zadevo. Sam osrednji odbor je radi tega objavil daljšo izjavo, ki predvsem ugotavlja, da so bili vsi člani uprave ljubljanskega pododpora izključeni. Ker je tudi nadzorni odbor to izključitev potrdil, je ona postala pravomočna in vse vojaške in državne oblasti so prenehale občeovati s tem odborom. Ker niso hoteli izročiti funkcij in premoženja, izjavlja osrednji odbor, da se bo to po izteku določenega roka zahtevalo preko sodišča.

Ker bo tako vsa zadeva prišla pred sodišče, se ne bomo spuščali v podrobne komentarje postopanja nekaterih ljubljanskih gospodov. Obzljajemo, da je prišlo tako daleč, ker smo vedno zastopali stališče, naj se vse uredi mirnim in sporazumnim potom. Časa in priložnosti je bilo zelo dovolj. Bili smo in smo še vedno mnenja, da v organizacijo rezervnih častnikov ne spada politika. Naj bi tudi med rezervnimi častniki vladala ona disciplina in oni duh pravega rodoljublja in ljubezni do naše države, ki vlada v vrstah naše hrabre vojske. Zato ne moremo odobravati nobenih pokretov, ki bi šli proti edinstveni državni organizaciji rezervnih častnikov in smo proti temu, da bi se spori med njimi reševali v javnosti. Kajti s tem se daje povoda netočnim komentarjem, kar najbolj dokazuje izjava Svetozarja Pribeževića, ki javno odobrava take samostojne pokrete. Radi tega ponovno opozarjamo naše prijatelje, da naj ostanejo člani »Združenja rezervnih častnikov in bojevnikov«.

Se o aferi g. Ambroža

Ze od nekdaj je bilo tako, da se skuša rešiti z nesramnostmi, komur so zmanjkali argumenti. Tako bi se hotelo tudi »Jutro« z nesramnimi napadi na nas izvelič iz zadrege. Zato par ugotovitev.

G. Ambrož je sam priznal, da je bilo njegovo poročilo o rapalskih demonstracijah deloma neresnično, deloma pretirano in sestavljeno po dobljenih instrukcijah. Prepuščamo vsakemu bralcu, da sam presodi, če spada tako poročanje med ono novinarsko delo, ki mora biti vedno zaščiten in za katerega mora absolutno veljati svoboda tiska. Mi smo vsaj tega mnenja, da velja svoboda tiska le za vestno in točno poročanje.

Popolnoma izmišljeno pa je, da bi mi le z besedo ali tudi le med vrsticami odobraval nadzorstvo policije nad novinarji. Nasprotno mi vsako tako nadziranje odklanjamo in smo absolutno za svobodo tiska. Zato je tudi jasno, da mi nikdar ne bi mogli odobravati izjemnih policijskih odredb proti novinarjem, ki vrše pošteno in vestno svoje delo. Se manj pa bi mogli odobravati odgona, temveč bi nasprotno v takem slučaju pozitivno branili novinarske pravice.

To naše stališče ni od danes, temveč smo ga leta in leta vestno branili in zato odklanjamo nesramne očitke »Jutra« z ogorčenjem.

Pred razpustom zagrebške trg. zbornice?

Zagreb, 21. novembra. (Tel. »Slov.«) Ker je po odredbi čl. 298 finančnega zakona trgovinski minister pooblaščen, da izvede reorganizacijo trgovskih zbornic, je pozval zagrebško trgovsko zbornico, da predloži svoj načrt. Zagrebška zbornica pa tega ni storila. Po zakonu zapadejo v treh mesecih mandati predsednika in odbornikov. Nove volitve se ne morejo izvršiti, ker nov volilni red ni potrjen. V Zagrebu se boje komisarijata. Zato vale krivdo na sedanjo upravo, ker ni pravočasno stavila predloga o novem volilnem redu. Uprava se izgovarja s tem, da so se mnogi člani prizadevali, da ne bi prišlo do nobenih sprememb, hoteč se s tem boriti proti režimu.

Dve železniški nesreči v Zagrebu

Zagreb, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Nocoj sta se pripetili dve nesreči na zagrebških kolodvorih. Na kolodvoru za ranžiranje je bil zgneten železničar Mato Tompa, ki je bil rojen 1871., oče 5 otrok. Na glavnem kolodvoru se je smrtno ponesrečil kretnik Franjo Turkovič.

Delavci v Oros'avcih stavkajo

Zagreb, 21. novembra. (Tel. »Slov.«) Danes so delavci v tekstilni tovarni v Oroslavcih stopili v stavko. Vzrok stavke ni znan. Zdi se, da je nastal radi nesoglasja med delavci in delodajalci v vprašanju plač.

Novosadska vremenska napoved. Večji del vedro. Prehodno oblačno. Severozapadni vetrovi. Dežja ne bo.

Dunajska vremenska napoved: Večinoma jasno, v gorah jutranja megla in slana, ponedelji milo vreme.